

Anmärkningar och tillägg till Sveriges heteropterfauna (Hem.)

AV FREJ OSSIANNILSSON

1. *Notonecta reuteri* Hungerford 1933. — Denna art har hos oss hittills förväxlats med *N. lutea* Müll., från vilken den kan skiljas genom olikheter i genitalierna hos båda könen. Följande fynd föreligga: Sk., Nosaby 8.05, 1 ♂ (H. Rosén); Lund, dammen i Zoologiska institutionens trädgård 28.7.1924, 2 ♂♂ (Ander); Bökeberg 28.7.1931, 1 ♂ (Ander), 3.7.1935, 2 ♂♂, 1 ♀ (Kerner); Svedala, Sjödikén 1936, ♂♀ in copula (Larsén); Kungsmärken 5.8.1939, 2 ♂♂ (V. Heinze); Skanör 13.8.1941, 1 ♀ (B. Sjögren); Skanör, Flommen 9.9.1941, 1 ♂ (P. Brinck); Höör 8.50, 1 ♀ (insamlare?); Munkarp utan datum 1 ♂, 1 ♀ (R. Dahl); Sm., Hjertlanda 29.7.1943, 1 ♀ (Ossiannilsson); Dlr., Falun 20.9.1942, 1 ♀ (Klefbeck). Alla dessa exemplar finnas i Lunds entomologiska museum. I min samling föreligger en ♀ från Sk., Brunnby, Kullen, Mölle mosse, tagen av mig 19.8.1964.

Notonecta reuteri är enligt olika källor funnen i Finland, Nordryssland, Tjeckoslovakien, Tyskland, Frankrike, Polen, Sibirien, Manchuriet, Mongoliet och Japan. Dessutom är arten utbredd i Danmark, varifrån Kaiser (1963) redovisar 30 fyndlokaler.

2. *Anthocoris butleri* Le Quesne 1954. — Även denna art är hittills förbisedd hos oss. Den är ytterst nära besläktad med *A. nemoralis* (F.), från vilken den säkrast skiljes på de relativt längre antennerna. *Anthocoris butleri* är bunden till *Buxus*. Jag har funnit den i centrum av Uppsala stad (Upl.) 30.6. och 8.7.1965, i Ultuna 18.5.1966, i botaniska trädgården i Visby (Gtl.) 14.7. 1965, samt i slottsparken i Krapperup, Brunnby socken (Sk.) 10.5.1966. Enligt Stichel (1960) är arten funnen i England, Sydfrankrike och Tyskland. Helt visst har den en betydligt större utbredning.

3. *Polymerus (Poeciloscytus) asperulae* (Fieb. 1861). — Denna art, vilken i Catalogus VII (Ossiannilsson 1947) upptages som form av *unifasciatus* (F.) (l.c. nr 160 b), och som i Additamenta VII (Ossiannilsson 1953) upphöjdes till självständig art, utgår ur Sveriges fauna. Ifrågavarande öländska och gotländska exemplar representera en ljus färgform av *unifasciatus*. Till detta resultat har jag kommit sedan dr. Livio Tamanini i Rovereto godhetsfullt ställt italienska exemplar av den verkliga *asperulae* till mitt förfogande för jämförelse.

4. *Polymerus (Poeciloscytus) microphthalmus* (E. Wagner 1951). — Denna art anmäldes som ny för Sverige av Gillerfors (1966) på grund av fynd från Gotland. Arten är emellertid troligen förbisedd och förväxlad med

unifasciatus och *palustris*. Jag har i min samling ca. 55 svenska exemplar, fördelade på följande fynd: Gotska Sandön 6.7.1966 (Edholm); Gtl., Väskinde, Nors tr. 22.7.1965 (förf.); Ög., Rystad, Fröstad 25.6.1966 (förf.); Upl., Vendel, Husby 24.6.1961 (förf.); Tierp, Annelund-trakten 25.7.1966, S. Hagunda, Lurbo 4.7.1965 (förf.); Dlr., Malung, samhället 17.7.1963 (förf.); Ång., Ådalsliden, Krånge på ängsmark 20.7.1966 (förf.); Hrj., Hede, Spångmyren 30.6.1963 (förf.); Jmt., Sunne, Rödmyra 13.7.1966. — Till Gillerfors' uppgifter om artens utbredning utanför Sverige kan läggas att den synes vara vanlig i Norge, varifrån jag sett en individrik serie tillhörig Zoologisk Museum i Bergen; de norska fyndorterna torde komma att publiceras av konservator Astrid Löken.

5. *Capsus wagneri* Remane 1950. — Anmäldes 1963 av mig som ny för Sverige på ett av Richard Dahl i Sk., Höör insamlat exemplar. Även denna art skall troligen befinnas vara relativt allmän i södra och mellersta Sverige, om den målmedvetet eftersökes på värdväxten, *Calamagrostis canescens*. Jag har insamlat sammanlagt 42 ex. på 2 lokaler i Upl.: Tierp, Annelund-trakten 24.7.1962 och 25.7.1966 samt Djursholm, vid Ösbysjön 27.7.1966.

6. *Megaloceraea recticornis* (Geoffr. 1785) (*linearis* Füssly, nec Fabr.). — I en kort notis redogjorde jag 1949 för ett fynd vid Ösbysjön i Djursholm av denna mirid, vilken förut ej efter 1807 med säkerhet påträffats i Sverige. Jag har nu återfunnit arten på gräsbevuxen mark vid Roma kungsgård på Gotland 17.7 och 20.7.1965. Vid båda insamlingstillfällena tillvaratogs även larver. Dominerande gräs var *Dactylis glomerata*. — Stichel (1958) som redogör för artens totalutbredning sätter av förbiseende frågetecken för Sverige. Lindberg (1957) redogjorde för artens förekomst i Finland.

7. *Psallus lapponicus* Reuter 1874. — Denna art var hos oss hittills endast tagen i 2 ex. (♂♀) i »Lapp. intermedia» av Boheman (Reuter 1874). Jag har funnit några exemplar på *Picea abies* i Dlr., Venjan, Finnäset 15.7.1963 och i Malung, vid Svanusjön 17.7.1963. Bestämningen vållade först svårigheter, då artens genitalia ej finnas avbildade i mig tillgänglig litteratur. Tack vare vänligt tillmötesgående av fil. kand. Martin Meinander har jag satts i tillfälle att granska de på Universitetets i Helsingfors zoologiska museum förvarade typerna till Reuters arter *lapponicus*, *piceae* och *pinicola*, varigenom problemet kunde definitivt lösas. Vesican och paramererna hos lektotypen av *Psallus lapponicus* avbildas på annan plats i detta häfte.

8. *Psallus piceae* Reuter 1878. — Ny för Sverige. Jag har insamlat sammanlagt 62 exemplar på *Picea abies* i Jmt., Sunne, Rödmyra 13.7.1966 samt 10 ex. i Ång., Ådalsliden, Krånge 17.7.1966. Hanarnas genitalia överensstämma med lektotypens. Avbildningar av penisvesican och paramererna av *Psallus piceae* finnas även hos Wagner (1952). — Arten är enligt Stichel (1958) funnen i Schweiz, Tyskland, Österrike, Rumänien och Turkiet. Jag har dessutom i min samling 2 ♂♂ och 1 ♀ av *piceae* från Tjeckoslovakien, Jeseníky, Šerák, 1320—1340 m., insamlade 16.7.1947 (J. Stehlík leg., Ossiannilsson det.).

9. *Aradus bimaculatus* Reuter 1872. — Denna art har ansetts vara mycket sällsynt; prickarna i Catalogus VII falla tillbaka på fynd av några ♀♀ i Småland (Boheman) och norra Lappmarken (Wahlberg). Arten är emellertid ej sällsynt i Uppsalatrakten. Den lever på barken av unga, döende eller nyligen döda aspar av 7—15 cm tjocklek i ögonhöjd. Barken blir på angripna ställen missfärgad, svartnar och spricker. Men någon vana kan man på

avstånd igenkänna dylika angripna träd. Att *Aradus bimaculatus* primärt orsakat dessa symptom och trädets död är givetvis alls ej säkert; några svampfruktkroppar har jag emellertid aldrig iakttagit på värdträden. Följande fynd föreligga, alla på *Populus tremula* och genom förf.: Ög., Rystad, Fröstad 25.6.1966; Upl.: Upsala-Näs, Ytternäs 16.6.1951, 28.7.1951, 6.8.1951 (juv.); Rasbo, Lejsta-trakten 27.6.1965, 1.7.1965, 12.9.1965, 15.5.1966; Upsala Enstalund-trakten 9.6.1966; Finland: Åland, Lemland 15.6.1966.

10. *Elasmostethus brevis* Lindberg 1934. — Av denna art, som f.n. endast i hankönet kan skiljas från den allmänna *E. interstinctus* (L.), har D. Gaunitz tagit 2 ♂♂ i Sm., Myresjö, Eka 1.10.1922. Exemplaren befinna sig i entomologiska museet i Lund. Självt har jag funnit en enda ♂ i Upsala, Håga 13.8.1950. — Arten är beskriven från östra Sibirien (Lindberg 1934) men har enligt Kerzhner (1964) en vidsträckt utbredning i Sovjetunionen och förekommer även i Mongoliet och Kina. Genom en anteckning i det mig tillsända särtrycket av Kerzhners arbete fäste denne författare godhetsfullt min uppmärksamhet på det faktum att *E. brevis* i Sovjetunionen träffats så långt västerut som i trakten av Leningrad, och detta förmådde mig att genomföra den granskning av föreliggande material av *Elasmostethus* som ledde till upptäckten att *E. brevis* tillhör även den svenska faunan.

Jag står i tacksamhetsskuld till professorerna Lars Brundin, Riksmuseet och Carl H. Lindroth, Entomologiska museet i Lund, till docent Edvard Sylvé, växtskyddsanstalten och till fil. dr. Bo Tjeder, Lund, vilka ställt sina institutioners resp. eget material av *Notonecta lutea* inklusive *reuteri* och av *Elasmostethus* till mitt förfogande, och till fil. kand. Martin Meinander, Universitetets i Helsingfors Zoologiska museum, som beredvilligt lånat mig allt typmaterial av *Psallus*-arterna *pinicola* Reuter, *piceae* Reuter och *lapponicus* Reut. Further I am indebted to Dr. Livio Tamanini, Rovereto, Italy, who generously provided me with specimens of *Polymerus asperulae* (Fieb.), a rare species even in Italy. Mina egna fynd av vissa arter ha gjorts under resor till vilka jag åtnjutit bidrag från statens naturvetenskapliga forskningsråd resp. Kungl. Fysiografiska sällskapet i Lund.

Summary

Title: Notes on and additions to the Swedish fauna of *Heteroptera* (Hem.).

Four species are here recorded as new to Sweden, viz. *Notonecta reuteri* Hungerford, *Anthocoris butleri* Le Quesne, *Psallus piceae* Reuter, and *Elasmostethus brevis* Lindberg. Three specimens of *Psallus piceae* from Czechoslovakia (leg. Stehlik) are also present in the author's collection. *Polymerus asperulae* (Fieb.) has to be excluded from the Swedish list. Additional records are given for some rare or overlooked species, viz. *Polymerus microphthalmus* (Wagner), *Capsus wagneri* Remane, *Megaloceraea recticornis* (Geoffr.), *Psallus lapponicus* Reuter, and *Aradus bimaculatus* Reuter. The last-mentioned species is not uncommon in the vicinity of Upsala, on the bark of dying or recently dead young aspen trees (*Populus tremula*).

Litteratur

- GILLERFORS, G. 1966. *Polymerus microphthalmus* E. Wagn., en för Sverige ny art av Hemiptera Heteroptera, samt några nya landskapsfynd. Opusc. ent. 31: 1—2.
KAISER, E. W. 1963. Om *Notonecta lutea* O. F. Müller 1776 og *Notonecta reuteri* Hungerford 1933 i Danmark (Hemiptera, Notonectidae). Flora og Fauna 69: 3.

- KERZHNER, I. M. 1964. On the distribution of *Elasmotethus brevis* Lindb. (Heteroptera, Acanthosomatidae). Zool. chern. 43:10.
- LINDBERG, H. 1934. Verzeichnis der von R. Malaise im Jahre 1930 bei Vladivostok gesammelten Heteropteren. Not. ent. 14:1—2.
- 1957. *Megaloceraea recticornis* Geoffr., en för Finland ny skinnbagge. Ibid. 37:4.
- OSSIANNILSSON, F. 1947. Hemiptera Heteroptera. Catalogus Insectorum Sueciae VII. Opusc. ent. 12:1—3.
- 1949. *Megaloceroea linearis* (Fuessl.) återfunnen i Sverige! (Hem. Heteropt.). Ibid. 14:2—3.
- 1953. Hemiptera Heteroptera. Catalogus insectorum Sueciae, Additamenta VII. Ibid. 18:2—3.
- 1963. Tillägg till Sveriges heteropterfauna (Hem.). Ent. tidskr. 84:1—2.
- REUTER, O. M. 1874. Nya svenska Capsider. Öfvers. K.V.A. Förh. 1874, No. 4.
- STICHEL, W. 1955—62. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wanzen. II. Europa. Berlin-Waidmannslust.
- WAGNER, E. 1952. Blindwanzen oder Miriden. Die Tierwelt Deutschlands 41. Jena.